

Projekt Naši sousedé

Generálmajor Antonín Špaček

Tento projekt je v zájmu soutěže Příběhy našich sousedů, pro kterou jsme se rozhodli kvůli tomu, že nás zajímala 2. světová válka a v tomto projektu jsme mohli svůj zájem nějak využít a zveřejnit.

Vybrali jsme si Antonína Špačka, protože byl jeden z posledních přeživších 2. světové války, kteří bojovali na západní frontě za naši vlast. Byl jedním z tzv. „tragických hrdinů“, který ač statečně a odhodlaně bojoval proti fašistům, nedočkal se ve své vlasti zaslouženého uznání, stejně jako všichni jeho spolubojovníci ze západní fronty, kteří na počátku 50. let byli v různých politických procesech odsouzeni. Plného uznání se tito lidé dočkali až po sametové revoluci na podzim 1989.

Generálmajor Antonín Špaček se narodil dne 23. 5. 1917 v obci jménem Hradčany, byl nejmladší z dvanácti dětí. Jelikož jeho nejstarší bratr byl ruským vojákem, který se později stal důstojníkem Československé armády, Antonínovým snem bylo stát se vojákem z povolání. Bohužel z mezinárodních a později také politických důvodů se mu to zkomplikovalo.

Po dostudování obchodní akademie v Prostějově vstoupil do Československé armády. V letech 1937 a 1938 studoval důstojnickou školu v Olomouci, jejíž příprava byla zkrácena vzhledem obsazení Rakouska Němci, a její absolventi odesláni k různým útvarům.

Antonín Špaček byl přidělen k 7. hraničářskému praporu ve Frývaldově, dnešním Jeseníku, a už v květnu 1938 tuto kasárnu střežil jako kulometčík. Téhož roku ukončil studium a výcvik, složil důstojnické zkoušky, byl povýšen do hodnosti četaře aspiranta a přeložen ke Strážnímu praporu do Horního Benešova jako velitel kulometné čety. V lednu 1939 byl odeslán do Zbrojního učiliště na Borech v Plzni. (Tam se přes dělostřelecké kasárny díval na šesticípu hvězdu borské věznice, kam se po deseti letech vrátil jako vězeň.) Po obsazení naší vlasti byl převelen zpět k náhradnímu tělesu do Olomouce, odkud byl koncem března propuštěn do zálohy.

Květnová mobilizace roku 1938 jej zastihla v opevnění u Domašova. Když 7. září vykonal důstojnické zkoušky a byl povýšen na četaře, podal žádost o přijetí na Vojenskou akademii v Hranicích.

Po okupaci zbytku Československa se Antonín Špaček aktivně zapojil do ilegální sítě, která pomáhala lidem utíkat z protektorátu do zahraničí.

Mnichovská dohoda a po několika měsících obsazení českých zemí Němci vše změnilo. 31. března 1939 byl Antonín Špaček přeložen do zálohy a loučil se se svým snem být vojákem z povolání. V roce 1940 se rozhodl aktivně účastnit boje proti německým okupantům a ilegálně odešel tzv. balkánskou cestou – přes Maďarsko.

Po mnoha dalších peripetiích, skrývání a cestování maďarská policie Antonína Špačka i další dostihla. Skončili v Budapešti v Tolonczhazu, věznici, kde v jedné velké místnosti bylo kolem osmdesáti lidí, většinou přeběhlíků. Asi dva a půl metru od stěn byla zídka. Na ní přes den seděli, a hlavně neustále čistili věci i sebe od vší a štěnic, které byly všude.

A opět další anabáze, soudy, Poláci, Maďaři, Košice, Budapešť, než se celá skupina díky Francouzům a Polákům dostala do Jugoslávie. Odtud přes Řecko, Turecko do Bejrútu v Sýrii, potom do Haify, Alexandrie a pak přistáli v Marseille. Konečná pro československé vojáky byla v Agde, kde se organizovaly československé jednotky. Zde také vznikl první československý pěší pluk. Nicméně nasazení do bojů bylo komplikované, až Francie padla. Československé jednotky se urychleně přesouvaly na jih Francie, kde se oba československé pluky se spojily a pokračovaly do přístavu Sete, odkud vypluly směrem na Gibraltar. Po několika dnech v Gibraltaru loď přistála v anglickém Birkenheadu.

V Anglii na letecké základně Melksahm mu došla zpráva o jeho povýšení na podporučíka. Protože absolvoval zbrojní kurz ve Zbrojním učilišti v Plzni, nebyl zařazen do pilotní nebo navigační školy, jak si přál, ale poslán na leteckou základnu Harifot, kde montoval kulometry do křídel Hurricanů a Spitfirů. Postupně absolvoval pyrotechnický kurz, prodělal další kurzy a speciální výcviky, učil se anglicky. V té době se spřátelil s Jean Thomasovou, kterou si v roce 1943 vzal. O rok později se jim narodil syn Milan.

V roce 1944 se zúčastnil invaze spojeneckých vojsk, ale na francouzské pobřeží se Čechoslováci dostali až začátkem září. A tehdy přišel rozkaz udržet Němce v obklíčení u Dunkerque a znemožnit jim průlom spojeneckých linií či ústup. Zde drželi Němce v obklíčení až do 9. května, kdy německá posádka ve městě kapitulovala.

Válka pro Antonína Špačka skončila 8. května 1945 a po návratu do vlasti byl se šedesáti příslušníky tankové brigády odvelen k Hradní stráž. V říjnu 1946 byl přijat na Vysokou válečnou školu v Praze, avšak po únoru 1948 byl ze studia vyloučen a propuštěn z armády. Vyloučení osobně podepsal tehdejší ministr národní obrany Ludvík Svoboda. Manželka a syn dostali v červnu 1948 ultimátum, což znamenalo, že do 24 hodin museli opustit území republiky.

V únoru 1949 byl Antonín zatčen a dopraven na pověstný „Domeček“ na Hradčanech. Vyšší vojenský soud ho odsoudil za velezradu k deseti letům těžkého žaláře, protože několik dnů před zatčením požádal o propuštění ze svazku armády a o zbavení československého občanství s úmyslem odstěhovat se za svou rodinou do Anglie. Z věznic na Pankráci byl eskortován na Bory, pak následovala trestnice v Opavě a nakonec jáchymovské uranové doly a šachta Ležnice. Po odpykání poloviny trestu byl propuštěn z vězení a dalších dlouhých 13 let pracoval v uranových dolech. Poté, co musel ze zdravotních důvodů na šachtě skončit, nastoupil u OPBH v Praze 3 jako topič a pak byl řadu let domovníkem v žižkovském činžáku.

Po roce 1989 se generálmajor Antonín Špaček zapojil do práce Československé obce legionářské, jejímž předsedou se stal v roce 2001.

Sám se vyznává, že legionářství a vlastenectví je pro něho láska k této zemi, kde spatřil světlo světa, kde ho rodiče vychovávali, kde ho škola, Sokol i skaut učily životním hodnotám a zásadám. Zůstaly v něm ideály z doby studií, které razil a zanechal prezident Masaryk. „Vlastenectví – to je láska k rodné zemi, ke svým rodičům, ke svým příbuzným a vůbec k občanům země, ve které žiji,“ říká legionář Antonín Špaček.

O tom, že má lásku v srdci, širokou duši a je plný síly, svědčí i jeho svatba z roku 2005, kdy se ve svých 88 letech oženil se svou dlouholetou partnerkou paní Libuší Benešovou.

Generál Antonín Špaček byl držitelem vysokých českých i zahraničních vyznamenání. V roce 2006 mu prezident Václav Klaus propůjčil Řád bílého lva vojenské skupiny. V roce 2004 ho francouzský prezident Jacques Chirac vyznamenal důstojnickým Řádem čestné legie. Umřel dne 3. dubna 2007. Všichni na jeho pohřbu ho hodnotili jako statečného muže, který se snažil tvořit zázemí ostatním vojákům při jejich opouštění republiky. A to ještě dřív než definitivně došel za hranice.

Měl své ideály svobody, rovnosti a demokracie, což totalita zapírala. Bojoval za svobodu národa, bohužel však místo demokracie, se pouze vystřídala tyranie s totalitou. Do boje proti fašistům se totiž přidali také komunisté. Po válce přišlo na dělení území, komunisté dostali Československo, Polsko a část Německa. Zavedli zde totalitní režim.

Jelikož Antonín před pěti lety zemřel a na dané adrese jsme nenašli žádného pamětníka, museli jsme čerpat z internetu.

Čerpali jsme ze stránek: www.wikipedie.cz
www.historickykaleidoskop.cz
www.praha6.cz
www.radio.cz
www.pamětnároda.cz

Máme souhlas těchto stránek k zveřejnění informací o Antonínovi.

A také ještě z Vojenského archívu, od kterého máme také souhlas k zveřejňování informací o Antonínovi.

Vypracovali: Vendula Najbertová, Anna Kalinová, Pavlína Martínková, Tomáš Martiš a Jakub Špongr.

